

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy Mgr. Aleše Roztočila a soudců JUDr. Jaroslava Vlašína a Mgr. Petry Weissové v právní věci žalobce: **Ing. K. S.**, zast. Mgr. Květou Pechouškovou, advokátkou, se sídlem Na Sadech 2033/21, České Budějovice, proti žalovanému: **Státní pozemkový úřad**, se sídlem Husinecká 1024/11a, Praha 3, o žalobě na vyslovení nicotnosti rozhodnutí žalovaného ze dne 31. 7. 1995, č. j. PÚ 1028/1403/95-KRZ-353, a ze dne 9. 5. 2002, č. j. PÚ 1499/02 PX-KRZ 353, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 3. 2. 2021, č. j. 63 A 1/2021 – 24,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II. Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

I. Přehled dosavadního řízení

[1] Rozhodnutím ze dne 9. 5. 2002, č. j. PÚ 1499/02 PX-KRZ353, Okresní úřad Jindřichův Hradec nepovolil návrh na obnovu řízení ukončeného rozhodnutím téhož úřadu ze dne 7. 3. 1996, č. j. PÚ 142/179/96-KRZ-353, jímž podle § 9 odst. 4 zákona č. 229/1991 Sb., o úpravě vlastnických vztahů k půdě a k jinému zemědělskému majetku, rozhodl, že žalobce není vlastníkem dále uvedených nemovitostí v k. ú. R.

[2] Restitučních nároků žalobce se týkalo rovněž rozhodnutí Okresního úřadu a Pozemkového úřadu v Jindřichově Hradci ze dne 31. 7. 1995, č. j. PÚ 1028/1403/95 - KRZ - 353, jímž Okresní úřad Jindřichův Hradec, referát pozemkového úřadu, neschválil dohodu o vydání nemovitostí v k. ú. a obci R. uzavřenou dne 27. 2. 1995 mezi státním statkem Třeboň a žalobcem.

[3] Žalobce podal proti těmto rozhodnutím žalovaného žalobu, v níž se domáhal vyslovení jejich nicotnosti a poukázal v této souvislosti na řadu důkazů a skutečností. Popsal dosavadní průběh správních a soudních řízení.

[4] Krajský soud v Českých Budějovicích nadepsaným usnesením žalobu odmítl. K rozhodnutí žalovaného ze dne 31. 7. 1995, č. j. PÚ 1028/1403/95-KRZ-353, uvedl, že meritorní soudní přezkum tohoto rozhodnutí provedl v rozsudku ze dne 20. 12. 1995, sp. zn. 10 Ca 530/1995, jak ostatně uvádí sám žalobce v podané žalobě. Opětovně žalobcem podaná žaloba na vyslovení nicotnosti tohoto rozhodnutí byla odmítnuta krajským soudem usnesením dne 24. 4. 2008, č. j. 10 Ca 2/2008 – 16, a to jednak jako žaloba opožděná a jednak jako žaloba nepřípustná z důvodu překážky věci rozsouzené. Toto usnesení následně potvrdil i Nejvyšší správní soud rozsudkem ze dne 13. 11. 2008, č. j. 6 As 28/2008 – 40. Krajský soud navázal, že nicotnost rozhodnutí lze vyslovit jen za předpokladu, že jsou splněny všechny podmínky řízení, tedy neexistují důvody pro odmítnutí žaloby nebo zastavení řízení. Požadavek na vyslovení nicotnosti rozhodnutí lze dle ustálené judikatury uplatnit pouze ve lhůtě pro podání žaloby (§ 72 odst. 1 s. ř. s.). Na základě výše uvedeného krajský soud konstatoval, že lhůta k podání žaloby zachována nebyla. Totéž platí o zjištění překážky *rei indicatae* (rozsudek krajského soudu ze dne 20. 12. 1995, č. j. 10 Ca 530/95 - 27), pro kterou nelze věc již znovu projednat; jde o překážku trvalou, jak již bylo v minulosti žalobci vysvětleno i Nejvyšším správním soudem. Krajský soud proto žalobu žalobce na vyslovení nicotnosti rozhodnutí žalovaného ze dne 31. 7. 1995, č. j. PÚ 1028/1403/95-KRZ-353, odmítl podle § 46 odst. 1 písm. a) a b) s. ř. s.

[5] Také v případě rozhodnutí žalovaného ze dne 9. 5. 2002, č. j. PÚ 1499/02 PX-KRZ 353, jímž nepovolil návrh na obnovu řízení ukončeného rozhodnutím pozemkového úřadu ze dne 7. 3. 1996, č. j. 142/179/96-KRZ-353, krajský soud shledal, že nebyla dodržena dvouměsíční lhůta pro podání žaloby podle § 72 odst. 1 s. ř. s. K tomuto rozhodnutí krajský soud uvedl, že Nejvyšší správní soud usnesením ze dne 23. 10. 2003, č. j. 6 A 135/2002 - 20, odmítl podání, jímž se žalobce domáhal přezkoumání rozhodnutí Ministerstva zemědělství – Ústředního pozemkového úřadu ze dne 17. 7. 2002, sp. zn. 22621/02-5010, kterým bylo zamítnuto odvolání a potvrzeno uvedené prvostupňové rozhodnutí žalovaného ze dne 9. 5. 2002. Současně Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že v posuzované věci jde o restituční nárok podle § 9 zákona č. 229/1991 Sb., tedy o věc spadající do práva soukromého, a poučil žalobce, že může ve lhůtě jednoho měsíce od právní moci usnesení podat v této věci žalobu podle části páté občanského soudního řádu k příslušnému okresnímu soudu. Žalobce se poučením řídil a podal dne 4. 12. 2003 u Okresního soudu v Jindřichově Hradci žalobu podle části páté občanského soudního řádu. Okresní soud v Jindřichově Hradci usnesením ze dne 19. 3. 2004, sp. zn. 6 C 1196/2003 žalobu jako opožděnou odmítl. K odvolání žalobce rozhodl Krajský soud v Českých Budějovicích usnesením ze dne 9. 8. 2004, č. j. 8 Co 1025/2004-28, usnesení soudu prvního stupně potvrdil. Také v případě tohoto rozhodnutí se již žalobce domáhal vyslovení jeho nicotnosti. Krajský soud tuto žalobu odmítl usnesením ze dne 24. 4. 2008, č. j. 10 Ca 2/2008 – 16, které následně potvrdil Nejvyšší správní soud v již citovaném rozsudku ze dne 13. 11. 2008, č. j. 6 As 28/2008 – 40. Krajský soud proto žalobu žalobce proti tomuto rozhodnutí odmítl pro opožděnost podle § 46 odst. 1 písm. b) s. ř. s.

pokračování

II. Obsah kasační stížnosti a vyjádření žalovaného

[6] Proti tomuto usnesení krajského soudu podal žalobce (dále též „stěžovatel“) kasační stížnost. Namítal, že mu napadeným usnesením bylo odňato právo vyjádřit se k podjatosti soudců. Soudkyně JUDr. Marie Trnková rozhodovala v řízení ukončeném rozsudkem ze dne 20. 12. 1995, č. j. 10 Ca 530/95 – 39, a zároveň rozhodovala i v soudním řízení ukončeném rozsudkem krajského soudu ze dne 24. 4. 2008, č. j. 10 Ca 2/2008 – 16. V citovaných řízeních se soud nezabýval důkazy uvedenými v žalobě, přestože většina zde uvedených důkazů byla k dispozici již v řízení ukončeném rozhodnutím žalovaného ze dne 31. 7. 1995, č. j. PÚ 1028/1403/95-KRZ-353. Podle názoru žalobce tyto skutečnosti jednoznačně svědčí o tom, že soudkyně JUDr. Marie Trnková je podjatá.

[7] Odmítnutí žaloby usnesením krajského soudu ze dne 24. 4. 2008, sp. zn. 10 Ca 2/2008, a nyní napadeným usnesením ze dne 3. 2. 2021, č. j. 63 A 1/2021 – 24 bylo podle stěžovatele porušením jeho práva na spravedlivý proces zaručeného čl. 36 Listiny základních práv a svobod a práva na veřejné provedení důkazů zaručeného čl. 38 Listiny. Podle stěžovatele zároveň došlo k porušení čl. 1, 2 odst. 2 a 11 odst. 1 Listiny. K porušení čl. 36 a 38 Listiny došlo i v řízení ukončeném rozsudkem krajského soudu ze dne 20. 12. 1995, č. j. 10 Ca 530/95 – 27.

[8] Stěžovatel dále popsal průběh řízení o žádosti o vydání nemovitosti a poukázal na důkazy, které podle jeho názoru dokládají nicotnost v záhlaví uvedených rozhodnutí žalovaného. Citoval v této souvislosti části předchozích rozhodnutí soudů vydaných v souvislosti s přezkumem těchto rozhodnutí.

[9] Závěrem kasační stížnosti stěžovatel namítl, že závěr krajského soudu v bodě 12 kasační stížností napadeného usnesení je v rozporu s usnesením Okresního soudu v Jindřichově Hradci ze dne 19. 3. 2004, sp. zn. 6 C 1196/2003. Stěžovatel rovněž zmínil, že ve věci nicotnosti rozhodnutí žalovaného ze dne 9. 5. 2002, č. j. PÚ 1499/02 PX-KRZ-353, nikdy nepodal žádnou žalobu.

[10] Žalovaný se ve vyjádření ke kasační stížnosti ztotožnil s napadeným rozhodnutím krajského soudu.

III. Posouzení kasační stížnosti

[11] Nejvyšší správní soud nejprve posoudil zákonné náležitosti kasační stížnosti a konstatoval, že kasační stížnost byla podána včas, osobou oprávněnou, proti rozhodnutí, proti němuž je kasační stížnost ve smyslu § 102 s. ř. s. přípustná, a stěžovatel je v souladu s § 105 odst. 2 s. ř. s. zastoupen advokátkou. Poté Nejvyšší správní soud přezkoumal důvodnost kasační stížnosti v souladu s § 109 odst. 3 a 4 s. ř. s., v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů. Neshledal vady podle § 109 odst. 4 s. ř. s., k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti.

[12] Kasační stížnost není důvodná.

[13] Nejvyšší správní soud se nejprve zabýval námitkou, že soudkyně JUDr. Marie

Trnková je s ohledem na svou předchozí rozhodovací činnost v předchozích soudních řízeních týkajících se stěžovatele podjata. Zdejší soud konstatuje, že je-li rozhodnutí krajského soudu vyneseno vyloučeným soudcem, jedná se o zmatečnost řízení před krajským soudem, která, je-li kasační stížností napadnuta, vede ke zrušení rozhodnutí Nejvyšším správním soudem (ust. § 103 odst. 1 písm. c/ s. ř. s. a § 110 odst. 1 s. ř. s.).

[14] Nejvyšší správní soud konstatuje, že rozhodování o věci nestranným a nezávislým soudcem je jedním z pilířů práva na spravedlivý proces. Nestrannost soudce je především subjektivní psychickou kategorií, jež vyjadřuje vnitřní vztah soudce k projednávané věci. Při posuzování námitky podjatosti je však třeba nestrannost vnímat i z hlediska objektivního, tzn. zkoumat, zda skutečně existují objektivní okolnosti, jež vyvolávají oprávněné pochybnosti o nezájatosti soudce v konkrétním případě. K vyloučení soudce může v zásadě dojít teprve tehdy, pokud je evidentní, že vztah soudce k dané věci, účastníkům nebo jejich zástupcům dosahuje takové povahy a intenzity, že i přes zákonem stanovené povinnosti nebudou moci nebo schopni nezávisle a nestranně rozhodovat (srov. nálezy Ústavního soudu ze dne 3. 7. 2001, sp. zn. II. ÚS 105/01, nebo usnesení NSS ze dne 29. 4. 2003, č. j. Nao 19/2003 - 16).

[15] Při posouzení důvodnosti stěžovatelem namítané podjatosti vycházel Nejvyšší správní soud z § 8 odst. 1 s. ř. s., podle kterého jsou soudci vyloučeni z projednávání a rozhodnutí věci, jestliže se zřetelem na jejich poměr k věci, k účastníkům nebo k jejich zástupcům je dán důvod pochybovat o jejich nepodjatosti. Vyloučení jsou též soudci, kteří se podíleli na projednávání nebo rozhodování věci u správního orgánu nebo v předchozím soudním řízení. Důvodem k vyloučení soudce však nejsou okolnosti, které spočívají v postupu soudce v řízení o projednávané věci nebo v jeho rozhodování v jiných věcech. Rozhodnutí o vyloučení soudce z důvodů uvedených v § 8 s. ř. s. představuje výjimku z ústavní zásady, podle níž nikdo nesmí být odňat svému zákonnému soudci s tím, že příslušnost soudu i soudce stanoví zákon (čl. 38 odst. 1 Listiny základních práv a svobod). Tak, jak zákon tuto příslušnost stanovil, je tato zásadně dána, a postup, kterým je věc odnímána příslušnému soudci a přikázána soudci jinému, je nutno chápat jako postup výjimečný. Vzhledem k tomu lze vyloučit soudce z projednávání a rozhodnutí přidělené věci jen vskutku výjimečně a z opravdu závažných důvodů, které mu reálně brání rozhodnout v souladu se zákonem nezaujatě a spravedlivě.

[16] Jde-li o důvody uvedené v první větě § 8 odst. 1 s. ř. s., je třeba uvést, že poměr k věci může vyplývat především z přímého právního zájmu soudce na projednávané věci, tedy zejména v případech, kdy by soudce mohl být rozhodnutím soudu přímo dotčen ve svých právech. Soudcův poměr k účastníkům nebo k jejich zástupcům může být založen především příbuzenským nebo jemu obdobným vztahem, může jít také o vztah ekonomické závislosti. Takové důvody zjevně dány nejsou a ani stěžovatel žádné takové okolnosti neuvádí.

[17] Z ustanovení § 8 odst. 1 s. ř. s. sice plyne, že jedním z důvodů pro vyloučení soudců je skutečnost, že se podíleli na projednávání nebo rozhodování věci u správního orgánu nebo v předchozím soudním řízení, musí jít však o totožné řízení. Taková situace v posuzované věci nenastala. Lze přitom odkázat i na usnesení NSS ze dne 19. 3. 2003, č. j. Nao 2/2003 - 18, č. 53/2004 Sb. NSS, v němž bylo jasně vyloženo,

pokračování

že „předchozím soudním řízením“ není řízení v jiné soudní věci, byť by se i týkala týchž účastníků.

[18] Podle Nejvyššího správního soudu je skutečným důvodem námitky podjatosti stěžovatele vůči výše uvedené soudkyni krajského soudu jeho přesvědčení o předchozím nesprávném posouzení věci v jiných rozhodnutích týkajících se stěžovatele. To však (i kdyby tomu tak bylo, což v nyní rozhodované věci nelze zkoumat) nemůže být legitimním důvodem, který by mohl znamenat vyloučení soudce z projednávání a rozhodování ve věci. Soudce může být vyloučen z rozhodování jen z objektivních důvodů, nikoli pro subjektivní přesvědčení žalobce o nespravedlnosti vedení předchozího řízení. K tomu, aby účastník brojil proti tvrzené nesprávnosti postupu soudu, slouží opravné prostředky, a nikoli námitka podjatosti. Existence odlišných názorů žalobce na věc pak s podjatostí soudce nemá nic společného. V § 8 odst. 1 s. ř. s. je ostatně výslovně uvedeno, že důvodem pro vyloučení soudce nemůže být jeho postup v řízení o projednávané věci nebo v jeho rozhodování v jiných věcech.

[19] Lze tedy uzavřít, že námitka žalobce neobsahuje žádné skutečnosti, které by bylo možno podřadit pod důvody podjatosti; tyto skutečnosti nevyplynuly ani ze soudního spisu. Po zvážení výše uvedených skutečností dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že soudkyně JUDr. Marie Trnková nebyla s ohledem na svou předchozí rozhodovací činnost v předchozích soudních řízeních týkajících se žalobce vyloučena z projednávání a rozhodování posuzované věci.

[20] K námitce stěžovatele, že odmítnutí žaloby usneseními krajského soudu sp. zn. 10 Ca 2/2008, 10 Ca 530/95 a nyní napadeným usnesením ze dne 3. 2. 2021, č. j. 63 A 1/2021 – 24 bylo v rozporu s čl. 1, 2 odst. 2, 11 odst. 1, 36 a 38 Listiny, Nejvyšší správní soud konstatuje, že usneseními krajského soudu sp. zn. 10 Ca 2/2008 a 10 Ca 530/95 se nemůže jakkoliv zabývat, neboť předmětem tohoto řízení o kasační stížnosti nejsou tato rozhodnutí krajského soudu. Stěžovatelova kasační stížnost v posuzované věci směřuje proti usnesení krajského soudu ze dne 3. 2. 2021, č. j. 63 A 1/2021 – 24.

[21] Ke kasační stížnosti napadenému usnesení Nejvyšší správní soud uvádí, že závěr krajského soudu ohledně opožděnosti žaloby stěžovatele proti v záhlaví uvedeným rozhodnutím žalovaného je zcela správný, byť odůvodnění tohoto závěru není zcela přesné (viz níže). Nejvyšší správní soud nepovažuje za nutné znovu opakovat skutečnosti uvedené v bodech 3 a 4 tohoto rozsudku, z nichž vyplývá opožděnost žaloby stěžovatele. Tímto na ně proto odkazuje a konstatuje v této souvislosti, že zdejší soud již v rozsudku ze dne 22. 8. 2006, č. j. 5 As 67/2005-88, č. 988/2006 Sb. NSS, judikoval, že *vyslovení nicotnosti rozhodnutí správního orgánu podle § 76 odst. 2 s. ř. s. předpokládá, že žaloba proti takovému rozhodnutí směřující je vůbec způsobilá soudní přezkoum vyvolat*. Námitce porušení stěžovatelových práv zaručených Listinou Nejvyšší správní soud s ohledem na zjevnou opožděnost žaloby nepřisvědčil.

[22] Ke stěžovatelem zmíněnému rozporu mezi bodem 12 kasační stížnosti napadeného usnesení a usnesením Okresního soudu v Jindřichově Hradci ze dne 19. 3. 2004, sp. zn. 6 C 1196/2003, Nejvyšší správní soud konstatuje, že okresní soud v tomto usnesení nevyslovil závěr o opožděnosti žaloby stěžovatele, jak uvádí krajský soud v bodě 12

napadeného usnesení, ale ve svých úvahách dospěl k závěru, že mu posouzení věci podle části páté o. s. ř. nenáleží. Tato dílčí nepřesnost v odůvodnění kasační stížností napadeného usnesení však nemá vliv na zákonnost tohoto rozhodnutí, neboť pro posouzení věci je rozhodný pouze závěr krajského soudu o opožděnosti žaloby. Závěr o opožděnosti žaloby stěžovatele, v níž se domáhal nicotnosti rozhodnutí žalovaného ze dne 31. 7. 1995, č. j. PÚ 1028/1403/95 - KRZ - 353, ostatně vyslovil rovněž Nejvyšší správní soud v již zmíněném rozsudku ze dne 13. 11. 2008, č. j. 6 As 28/2008 - 40, a není důvod tento závěr jakkoli revidovat.

[23] Stěžovateli lze přisvědčit potud, že patrně nepodal žalobu na nicotnost rozhodnutí žalovaného ze dne 9. 5. 2002, č. j. PÚ 1499/02 PX-KRZ-353, jímž nepovolil návrh na obnovu řízení ukončeného rozhodnutím pozemkového úřadu ze dne 7. 3. 1996, č. j. 142/179/96-KRZ-353. Z obsahu spisu totiž vyplývá toliko to, že krajský soud usnesením ze dne 24. 4. 2008, č. j. 10 Ca 2/2008 - 16, odmítl žalobu, kterou se stěžovatel domáhal, aby rozhodnutí Okresního úřadu, Pozemkového úřadu Jindřichův Hradec ze dne 31. 7. 1995, č. j. PÚ 1028/1403/95-KRZ - 353 a ze dne 7. 3. 1996, č. j. 142/179/96-KRZ-353, prohlásil za nicotné. Kasační stížnost stěžovatele proti tomuto usnesení krajského soudu zamítl Nejvyšší správní soud výše již zmíněným rozsudkem č. j. 6 As 28/2008 - 40 s odůvodněním, že žaloba byla podána opožděně a krajský soud správně konstatoval, že tak chybí jedna z podmínek přípustnosti žaloby. Skutečnost, že stěžovatel ve věci nicotnosti rozhodnutí žalovaného ze dne 9. 5. 2002, č. j. PÚ 1499/02 PX-KRZ-353, žalobu zřejmě nepodal (ačkoli ze záhlaví citovaného rozsudku č. j. 6 As 28/2008 - 40 by bylo možno dovozovat opačný závěr, neboť se zde uvádí, že žaloba byla podána i proti rozhodnutí z 9. 5. 2002, následně se však Nejvyšší správní soud zabýval pouze otázkou včasnosti žaloby proti rozhodnutím ze dne 31. 7. 1995 a 7. 3. 1996), však nic nemění na správnosti závěru krajského soudu o opožděnosti žaloby i proti tomuto rozhodnutí, neboť v lednu 2021, kdy stěžovatel podal žalobu odmítnutou napadeným usnesením, již uběhla dvouměsíční lhůta pro podání žaloby uvedená v § 72 odst. 1 s. ř. s. proti rozhodnutí žalovaného ze dne 9. 5. 2002, č. j. PÚ 1499/02 PX-KRZ-353 (resp. i proti rozhodnutí Ministerstva zemědělství - Ústředního pozemkového úřadu ze dne 17. 7. 2002, č. j. 22621/02-5010, kterým bylo zamítnuto odvolání žalobce proti rozhodnutí ze dne 9. 5. 2002). Nejvyšší správní soud opakuje, že pouze tato okolnost je pro odmítnutí žaloby dostačující.

IV. Závěr a rozhodnutí o nákladech řízení

[24] Nejvyšší správní soud shledal nedůvodnými stěžovatelem uplatněné námitky, kasační stížnost je proto nedůvodná. Nejvyšší správní soud tedy dle § 110 odst. 1 věty druhé s. ř. s. kasační stížnost zamítl.

[25] Zároveň Nejvyšší správní soud rozhodl o nákladech řízení o kasační stížnosti podle § 60 odst. 1 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatel neměl v řízení úspěch, a právo na náhradu nákladů řízení proto nemá. Procesně úspěšnému žalovanému pak nevznikly v řízení náklady přesahující rámec nákladů jeho běžné úřední činnosti.

pokračování

Poučení: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 9. srpna 2021

Mgr. Aleš Roztočil
předseda senátu